

2024'TE ALMAN SİYASETİNİ NELER BEKLİYOR?

M. ERKUT AYVAZ

SETA | PERSPEKTİF

ARALIK 2023 · SAYI 385

- 2024'te Alman siyasetini neler bekliyor?
- Yeni yılda Alman ekonomisine dair öngörüler nelerdir?
- 2024'te Alman dış politikasında hangi hususlar öne çıkabilir?

GİRİŞ

8 Aralık 2021'de göreve gelen Almanya'daki federal hükümet geride bırakılan iki yılda son derece ciddi sorunlarla karşılaşmış ve son olarak 2023'te en büyük gerilemeyi yaşamıştır. Koalisyonda yer alan üç partinin hem federal ölçekte yapılan anketlerdeki gerileme trendi hem de bazı eyaletlerdeki seçim mağlubiyetleri 2023'te öne çıkmıştır. Alman ekonomisinin de olumsuz bir seyirde ilerlemesinin yanı sıra 2024 için de pek iç açıcı öngörülerin yapılamayışı, federal hükümetin yeni dönemde de zorlu bir sürece gireceği öngörülerini pekiştirmektedir. İç siyaset ve ekonomik gelişmelere ek olarak Alman dış politikasındaki son gelişmeler de yeni yılda benzer bir zorlu sürecin sinyallerini vermektedir.

Bu perspektifte 2023'te Almanya'da yaşanan iç ve dış siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmelerden yola çıkarak 2024'teki muhtemel gelişmeler ve olasılıklara genel bir çerçevede işaret edilecektir. Bu bağlamda, bazı eyaletlerdeki eyalet meclisi seçimleri öncesindeki yükseliş trendini sürdüren aşırı sağcı tehdit, ekonomik zorluklar ile birlikte bütçe sorunu ve dış politika alanlarında öne çıkması muhtemel konulara değinilecektir.

M. ERKUT AYVAZ

Erlangen-Nürnberg Üniversitesi (Almanya) Siyaset Bilimi ve Kamu Hukuku bölümlerinden 2011'de mezun oldu. DAAD bursu ile Duke University (ABD) Siyaset Bilimi departmanında 2012-2013 arasında eğitim aldı. ABD dönüşü 2014'te Erlangen-Nürnberg Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde master tezini bitirmesini müteakip mezun oldu. Çeşitli ulusal gazetelerde yayımlanmış yazıları bulunan Ayvaz Otto-Friedrich-Universität Bamberg'te (Almanya) doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

2024'TE ALMAN SİYASETİNİN GÖRÜNÜMÜ

Aşırı sağcı tehdit

2023'te koalisyon hükümetin anketlerde ciddi oranda gerilemesine şahit olunurken aşırı sağcı ve popülist Almanya için Alternatif (AfD) Partisi'nin ise yükseliş trendini sürdürdüğü gözlenmiştir. AfD'nin bu başarısının temel sebepleri olarak, kendi performansından ziyade koalisyon hükümetinin –ve hatta ana muhalefet Almanya Hristiyan Demokrat Birliği/ Hristiyan Sosyal Birliği'nin (CDU/CSU)– toplum nezdindeki yetersiz performansı ve alternatif önerileri görülmektedir. Bunun neticesinde ise aşırı sağcılar anketlerde yükseliş trendini sürdürürken örneğin Thüringen ve Brandenburg gibi Doğu Almanya'daki eyaletlerde birinci sıraya dahi yükselmişlerdir.¹ Bu durum öncelikle 2024'e yönelik ve hatta 2025'in son baharında gerçekleşecek olan bir sonraki Federal Meclis seçimlerine dair endişeleri de artırmaktadır.

1 "BrandenburgTrend: AfD führt mit großem Abstand-Regierungsparteien verlieren", rbb24.de, 13 Eylül 2023, <https://www.rbb24.de/politik/beitrag/2023/09/brandenburgtrend-afd-brandenburg-umfrage-september-23.html>, (Erişim tarihi: 29 Aralık 2023); "MDR-Umfrage: AfD in Thüringen bei 34 Prozent", mdr.de, 5 Temmuz 2023, <https://www.mdr.de/nachrichten/thueringen/umfrage-landtagswahl-sonntagsfrage-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

Bununla birlikte üç partiden oluşan koalisyon hükümetinin anketler doğrultusunda şu an için artık federal ölçekte bir hükümet çoğunluğuna dahi sahip olmadığı ileri sürülürken, aşırı sağcı AfD ise aylardır ikinci sıraya sabitlenmiştir.² Koalisyon lideri Almanya Sosyal Demokrat Partili (SPD) Şansölye Olaf Scholz ise AfD'nin bu yükselişini ciddi anlamda sorunsallaştırmak yerine 2025 Federal Meclis seçimlerine kadar bu durumun değişeceği düşüncesindedir.³ Kendisinin bu soğuk kanlı yaklaşımı ise toplumda karşılık bulmamakla birlikte giderek inandırıcılığını yitirmektedir. 1 Eylül 2024'te Saksonya ve Thüringen, 22 Eylül 2024'te de Brandenburg eyaletlerinde önemli eyalet meclisi seçimlerinin gerçekleşecek olması ve bu kritik eyaletlerde AfD'nin kuvvetle muhtemel birinci parti olarak seçimleri kazanması ihtimali son derece gerçekçidir. Dolayısıyla 2024'te özellikle AfD'nin muhtemel seçim kampanyaları ve eyalet meclisi seçimlerindeki başarılarının Almanya'da gündemi ağırlıklı olarak belirlemesi beklenebilir. Her ne kadar diğer partilerin AfD ile ne eyalet ne de federal düzlemde koalisyon kurması beklense de AfD'nin bazı eyaletlerde tek başına iktidarı elde edebilecek oy oranına ulaşması ihtimali dahi şu günlerde olası senaryolar olarak dillendirilmektedir.⁴

AfD'nin özellikle yerel kapsamda CDU yetkilileri tarafından muhatap alınması eğilimi veya bu yönde bir normalleştirilmenin denenmesi partinin bu denli siyasetin merkezinde yer alması yönünde ilerlemesine neden olmaktadır. AfD'nin söylem ve pozisyonlarında merkez siyaset odaklı dönüşüm söz konusu olmakla birlikte aksine, Federal İç İstihbarat Teşkilatının olumsuz yöndeki raporlarının günden güne artması

söz konusudur.⁵ Bu noktada 2024'te de AfD'nin yükselişini sürdürmesi kuvvetle muhtemeldir. Koalisyon hükümetinde yer alan partilerin kendi aralarındaki tartışmaların devam etmesi ihtimali ile ana muhalefet CDU/CSU'nun da hem AfD benzeri söylemlere başvurması hem de popülist ve dışlayıcı yaklaşımları merkez siyasete tercih etmesi bu trendi destekleyecektir. Örneğin son olarak CDU'nun 2007'den bu yana ilk kez değiştirdiği "Temel İlkeler Programı"na dair açıklanan taslakta bu eğilim belirgindir. Müslümanlar başta olmak üzere göçmen kökenlilere yönelik dışlayıcı ve ayrıştırmacı içerik, partinin Friedrich Merz liderliğinde merkez siyasetten daha da uzaklaştığı yönündeki kanaati belirginleştirmiştir. Örneğin 2000'de yine Merz tarafından gündeme getirilmiş ancak daha sonra Şansölye Angela Merkel liderliğinde dikkate alınmamış olan göçmenlere yönelik "Alman öncü kültürü (*Leitkultur*) kabul edilmeli" yönündeki –anayasal dayanağı olmayan– söylem ve talep, aradan geçen yıllara rağmen bu defa yeni program taslağında ısrarlı şekilde yer bulabilmiştir.⁶ Dolayısıyla CDU ve benzer bir çizgideki kardeş partisi CSU'nun yeni yılda da hem Almanya'daki Müslümanları hem de genel olarak göçmenleri popülist ve dışlayıcı bir çizgiyi tercih ederek sorunsallaştırmaları ve bu girişimleri farklı alanlara⁷ yaymaları muhtemeldir. CDU'yu merkez parti olma iddiasından uzaklaştıracak olan ve toplumdaki endişe ve ön yargıları besleyen bu tür dışlayıcı tercihlerin, en nihayetinde başta AfD olmak üzere aşırı sağcıları daha da güçlendirmekten farklı bir katkısı olmayacaktır.

Son olarak AfD'nin anketlerdeki oy artışına paralel olarak yereldeki bazı seçimleri⁸ ve hatta Aralık 2023'te büyük bir belediyeyi dahi kazanması⁹ partinin daha da cüretkar bir çizgiye yönelmesine olanak sağlamaktadır. Böy-

2 "AfD'den Yeni Rekor!", *Hürriyet*, 20 Aralık 2023; "AfD İkinci Sıraya Oturdu", *Hürriyet*, 2 Ağustos 2023.

3 "Blick auf Bundestagswahl 2025: Scholz sieht Umfrage-Hoch der AfD gelassen", *zdf.de*, 5 Temmuz 2023, <https://www.zdf.de/nachrichten/politik/afd-umfragewerte-thueringen-scholz-ramelow-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

4 "AfD-Umfragehoch: Was würde passieren, wenn die AfD regiert?", *mdr.de*, 24 Eylül 2023, <https://www.mdr.de/nachrichten/deutschland/politik/recap-was-wuerde-passieren-wenn-afd-regiert100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

5 "Landesamt für Verfassungsschutz: AfD in Sachsen 'gesichert rechtsextremistisch'", *tagesschau.de*, 8 Aralık 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/verfassungsschutz-afd-sachsen-rechtsextremistisch-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

6 Ahmet Külahçı, "CDU 'Öncü Kültür'de İsrarlı", *Hürriyet*, 12 Aralık 2023.

7 Ahmet Külahçı, "Önerge Değil, Yasak Listesi", *Hürriyet*, 15 Aralık 2023.

8 "Almanya'da İlk Kez Aşırı Sağcı AfD'li Bir Siyasetçi Belediye Başkanı Seçildi", *TRT Haber*, 3 Temmuz 2023.

9 "AfD'li İlk Anakent Belediye Başkanı", *Hürriyet*, 18 Aralık 2023.

lelikle Almanya'da aşırı sağcı siyasetin normalleştirilmesi tehlikesinin 2024'te özellikle öne çıkması ve siyasetin gündeminin bu doğrultuda şekillenmesine şahit olunabilir.

Koalisyon içi tartışmaların sürdürülmesi ve bazı düzenlemeler

Federal hükümetin ve koalisyon partilerinin Alman toplumu nezdinde yaşadığı gerileme bir yana, koalisyonun iki yıllık performansına işaret edenler koalisyon vaatlerinin yaklaşık yüzde 38'inin hayata geçirildiğini belirtmektedirler.¹⁰ Sürekli gündeme gelen koalisyon içi tartışmalara ve anketlerdeki gerilemeye rağmen çeşitli yasal düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi hükümetin başarısı olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada önceki dönem Şansölye Merkel liderliğindeki koalisyon hükümetinden belli ölçüde başarılı olunduğu ileri sürülürken¹¹ örneğin Nitelikli İş Gücü Göçü Yasası'nın kabulü gibi çeşitli yasal düzenlerin de koalisyonun önemli bir başarısı olduğu üzerinde durulmaktadır.¹² 2024'te de bu yönde –elbette koalisyonun dağılmaması ve devam etmesi durumunda– benzer yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi muhtemeldir. Örneğin Almanya'daki Türkleri de kapsayan –ve böylelikle çifte vatandaşlık sorununa da son verecek olan– Alman Vatandaşlık Yasası'ndaki reform girişiminin¹³ 2024'ün ilk aylarında yasalaşarak yürürlüğe girmesi hedeflenmektedir.¹⁴

Federal hükümetin 2023 sonunda kamuoyuna duyurduğu bir diğer husus ise Federal İçişleri Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) arasında varılan anlaşmadır. Buna göre 2024'te başlamak üzere yılda 100 imamın Almanya'da eğitilmesi öngörülmüşken, söz konusu din görevlilerinin aşamalı olarak Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığından

gönderilenlerin yerini almaları hedeflenmektedir. Federal İçişleri Bakanı Nancy Faeser (SPD) ilgili anlaşma için memnuniyetini dile getirmiş ve uzun müzakerelerin yürütüldüğüne işaret ederek şu ifadeleri kullanmıştır:

Almanya'daki Müslüman cemaatlerin [gündelik] hayata katılımı ve entegrasyonu için önemli bir dönüm noktasıdır. Bizim dilimizi konuşan, ülkemizi tanıyan ve değerlerimizi paylaşan vaizlere ihtiyaç duyuyoruz.¹⁵

DİTİB tarafından yapılan açıklamada ise şu ifadeler yer verilmiştir:

“[...] mevcut DİTİB Federal Yönetim Kurulu, önceki yönetimler tarafından başlatılan dini cemaat statüsü ve kamu tüzel kişiliği olarak tanınma yolundaki federal eyaletlerdeki çabaları yeni bir seviyeye ve profesyonelliğe yükseltmeyi kendisine hedef olarak belirlemiştir. Bu hedef, imamların Almanya'da sosyalleşme sürecini yoğunlaştırmayı da içermektedir.¹⁶

İlgili projeye dair detayların 2024'ün ilk aylarında kamuoyu ile paylaşılacağı duyurulmuştur. Uzun yıllardır Almanya'daki Müslümanlar ve Türk-Alman ilişkileri noktasında da sıklıkla sorunsallaştırılan bu hususun 2024'te projenin detaylarının kamuoyuyla paylaşılmasıyla birlikte gündeme gelmesi muhtemeldir.

2024'TE EKONOMİYE DAİR BEKLENTİLER

Federal hükümete yönelik toplumsal desteğin gerilemesinde en büyük etkenlerden biri Alman ekonomisindeki olumsuz seyir ve yaşanan ekonomik zorluklardır. Özellikle koronavirüs (Covid-19) salgını ve 24 Şubat 2022'te başlayan Rusya-Ukrayna savaşının devam eden etkisi ve savaşın yeni yılda da süreceğine dair öngörüler, koalisyona dair hoşnutsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Her ne kadar 2023 sonunda kısmen dengelenme seyrine yöneldiği ileri sürülse de başta enflasyon ve enerji alanlarındaki olumsuz gelişmelerin Almanya'yı oldukça zorlaması 2024 için de toplum tarafından bir belirsizlik faktörü olarak değerlendirilmektedir. Son olarak Almanya'nın 2023'teki ekonomik büyümesi de tüm bu süreçlerden olumsuz etki-

10 “Studie zu Ampelregierung: Respektable Bilanz-aber schlechtes Image”, tagesschau.de, 12 Eylül 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/studie-halbzeitbilanz-ampel-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

11 “Studie zu Ampelregierung: Respektable Bilanz-aber schlechtes Image”.

12 “Almanya Nitelikli İşgücü Göçü Yasası'nı Kabul Etti”, *Hürriyet*, 23 Haziran 2023.

13 M. Erkut Ayvaz, “Alman Vatandaşlık Yasası'nda Planlanan Reform”, SETA 5 Soru, (Ağustos 2023), <https://www.setav.org/5-soru-alman-vatandaslik-yasasinda-planlanan-reform/>, (Erişim tarihi: 29 Aralık 2023).

14 “Vatandaşlık Yasası 1 Nisan'a mı Kaldı?”, *Hürriyet*, 14 Aralık 2023.

15 “Bundesinnenministerium vereinbart mit der Türkei die Beendigung der Imam-Entsendung”, Federal İçişleri Bakanlığı, 14 Aralık 2023, <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/DE/2023/12/imam-ausbildung.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

16 “40'inci Yılıımızda Yeni Bir Dönem”, *Hürriyet*, 15 Aralık 2023.

lenmiş ve bir resesyon sürecine girilmiştir.¹⁷ Yıl içerisinde yapılan değerlendirmeler doğrultusunda 2024'te Alman ekonomideki durgunluğun devam etmesi zaten tahmin edilmekteydi.¹⁸ Önceki tahminlerin aksine 2023'ün sonuna doğru yapılan açıklamalarda Alman ekonomisinin 2023'te yüzde 0,4 oranında gerileyeceği, 2024'te ise yüzde 0,5 oranında küçüleceği öngörülmektedir.¹⁹

Bütçe krizi

Ekonomik zorlukların yanı sıra federal hükümeti 2023 sonunda en çok zorlayan husus şüphesiz Federal Anayasa Mahkemesi'nin 15 Kasım'da verdiği ek bütçeye ilişkin kararıdır.²⁰ Mahkemenin verdiği karar neticesinde bir bütçe ve hatta hükümet krizinin oluştuğu gözlenirken²¹ ekonominin de bu süreçten olumsuz etkilendiğine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Federal Anayasa Mahkemesi, hükümetin koronavirüs salgını dönemi 2021 bütçesinden kalma 60 milyar Euro tutarındaki kullanılmamış krediyi İklim ve Dönüşüm Fonu'na aktarma kararını Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. CDU/CSU'nun mahkemeye yaptığı başvuru sonucunda verilen bu kararla koalisyon içerisinde yeni tartışmalar ortaya çıkarken muhalefetin erken seçim çağrılarında dahi şahit olunmuştur.²² Bütçeye dair uzun müzakereler sonrasında²³ koalisyonun 2023 ek bütçesine yönelik de bir kez daha "borç frenini" geriye dönük askıya alma

kararı kamuoyu ile paylaşılmış ve 15 Aralık'ta 2023 ek bütçe taslağı Federal Mecliste kabul edilmiştir.²⁴ Almanya'da anayasal bir geçerliliği olan "borç freni" istisnai durumlar dışında federal hükümetin ve eyaletlerin yeni borçlanmalarını sınırlandırmaktadır. Bu kural istisnai durumlarda ve gerekçelendirmelerin de federal hükümet tarafından yapıldığı takdirde askıya alınabilmektedir. Başta koronavirüs krizinde olmak üzere son yıllarda bu kural askıya alınmış ancak 2023 için yeniden kurala uyulacağı hükümet tarafından kararlaştırılmıştı. Federal Anayasa Mahkemesi'nin son kararı neticesinde bir kez daha kuralın askıya alınması üzerinde anlaşılmış ve 2023 bütçesine yönelik krizin aşıldığı ileri sürülmüştür. Diğer yandan mahkemenin kararının 2024 bütçesini de etkilemesi sebebiyle gelecek yılın bütçesi de yeniden değerlendirmeye alınmıştır. 2024 bütçesine yönelik koalisyonda dört haftalık müzakere ve fikir ayrılıkları²⁵ neticesinde 13 Aralık'ta bu hususta bir mutabakat sağlanabilmiştir.²⁶ Üç partinin tavizler vererek 17 milyar Euro tutarında bir açığın çeşitli alanlarda tasarrufa gidilerek aşılması –ve böylelikle "borç frenine" dokunulmaması– kararlaştırılmıştır.²⁷ Ancak 2024 bütçesinin 2023 bitmeden Federal Meclise gelmesi ise henüz mümkün olmamıştır.

Dolayısıyla 2024'te başta ekonomik zorlukların sürmesinin yanı sıra 2024 bütçesinin ilk aylarda hayata geçirilebilmesi yönünde yoğun bir gündem söz konusu olacaktır. Bu bağlamda hükümetin bütçede çeşitli alanlarda tasarrufa giderek vatandaşlara yönelik bazı hafifletici adımları geri çekecek olması, eleştirilerin sürmesine neden olmakla birlikte²⁸ toplum nezdindeki olumsuz algıyı da kuvvetle muhtemel pekiştirecektir.

17 Bahattin Gönültaş, "Alman Ekonomisi Özel Tüketimin Düşmesiyle Resesyona Girdi", Anadolu Ajansı, 25 Mayıs 2023.

18 Gönültaş, "Alman Ekonomisindeki Durgunluğun Sürmesi Bekleniyor", Anadolu Ajansı, 23 Ağustos 2023.

19 "Wirtschaft wird 2023 schrumpfen: 'Kommen langsamer aus Krise als gedacht'", tagesschau.de, 11 Ekim 2023, <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/konjunktur/habeck-wirtschaft-schrumpft-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023); "Neue Konjunkturprognose: IW-Ökonomen erwarten weiteres Rezessionsjahr", tagesschau.de, 13 Aralık 2023, <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/konjunktur/konjunkturprognosen-bip-haushaltskrise-100.html> (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

20 "Almanya Anayasa Mahkemesi Alman Hükümetinin 60 Milyar Euro'luk Ek Bütçesini İptal Etti", TRT Haber, 15 Kasım 2023.

21 Bahattin Gönültaş, "Almanya'da Bütçe Krizi Derinleşiyor", Anadolu Ajansı, 21 Kasım 2023.

22 "Haushaltskrise der Bundesregierung: Söder fordert Neuwahlen im kommenden Jahr", tagesschau.de, 27 Kasım 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/soeder-forderung-neuwahlen-bund-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

23 "Almanya'da Bütçe Krizi: Koalisyon Ortakları Neden Anlaşamıyor?", BBC Türkçe, 7 Aralık 2023.

24 "Bundshaushalt: Bundestag stimmt für Aussetzung der Schuldenbremse 2023", 15 Aralık 2023, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2023-12/bundshaushalt-schuldenbremse-haushaltsjahr-nachtrags-haushalt>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

25 "Almanya'da Bütçe Krizi: Görüşmeler Çıkmaza Girdi", *Hürriyet*, 7 Aralık 2023.

26 "Etat für 2024: Ampel-Spitzen lösen ihren Haushaltsstreit", tagesschau.de, 13 Aralık 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/bundshaushalt-einigung-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

27 "Koalition hat Fahrplan für Haushalt 2024", Federal Meclis, 14 Aralık 2023, <https://www.bundestag.de/presse/hib/kurzmeldungen-983030>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

28 Marcel Fratzscher, "Steuern für Superreiche: Superreiche könnten leicht die Haushaltslücke schließen", *zeit.de*, 22 Aralık 2023, <https://www.zeit.de/wirtschaft/2023-12/steuern-superreiche-haushaltskrise-finanzierung>, (Erişim tarihi: 26 Aralık 2023).

2024'TE ALMAN DIŞ POLİTİKASI

Almanya'da aşırı sağcıların artan yükselişi ve ekonomideki zorlukların süreceği yönündeki tahminlerin yanı sıra koalisyon içi tartışmaların da 2024'te belli vesilelerle yeniden gündeme gelmesi muhtemeldir. Koalisyonda her defasında uzun tartışma ve müzakereler neticesinde uzlaşlar sağlansa da son iki yılda olduğu gibi önümüzdeki iki yıllık süreçte de görüş ayrılıklarının ve yıpratıcı etkilerinin gün yüzüne çıkması olasıdır. Bu noktada başta Şansölye Olaf Scholz (SPD) ve Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'un (Yeşiller) dış politikaya dair yaklaşım ve pozisyon farklılıklarının (başta Ukrayna politikası olmak üzere) bazı alanlarda öne çıkması muhtemeldir.²⁹ Bu noktada Baerbock'un ileri sürdüğü "değerlere dayalı" dış siyaset ve bununla ilgili tercih ettiği keskin ve hatta cüretkar söylemleri ile uyumlu olmayan yaklaşımlarıninsa hem koalisyonun diğer ortakları nezdinde hem de uluslararası siyaset sahnesinde eleştirel bir karşılık bulmayı sürdürmesi beklenebilir. Alman dış politikasında 2024'te özellikle Ukrayna'ya yönelik yardımların devamı ve bu konudaki olası zorlukların da daha fazla gündeme gelmesi olasıdır.³⁰ İç kamuoyu baskısına yönelik federal hükümetin hangi ölçüde yardımlarını sürdürebileceği gündeme gelebilir.

Bir diğer husus ise İsrail'in Gazze'deki saldırılarını sürdürmesine yönelik Almanya'nın uluslararası kamuoyunda tartışmalara neden olan tutumudur. Aynı şekilde 2024 ABD başkanlık seçimleri ve olası sonuçları da hem ABD-Almanya ilişkilerine hem de Alman dış politikasının birçok alandaki tercihlerine etki edebilecektir. Bu sebeple buradaki sonuç ve hatta kampanya süreci Almanya'da dikkatle takip edilecektir. Türk-Alman ilişkilerinin yakın gelecekteki seyrine bakıldığında ise 2023'te olduğu gibi 2024'te de bilhassa ekonomi ve ticaret hedeflerine ilişkin iş birliğinin sürdürülmesi

kuvvetle muhtemeldir. Ancak Türkiye ve Almanya'nın iş birliği sağladıkları çeşitli hususlar ve AB ile ilişkiler noktasında da yeni dönemde olası bir yakınlaşma süreci³¹ bir yana görüş farklılıkları da unutulmamalıdır. Zira Almanya halen Doğu Akdeniz meselesinde ve Kıbrıs'ta iki devletli çözüm³² gibi bazı güncel konularda Türkiye'den farklılaşan yaklaşımlarını sürdürmektedir.

SONUÇ

2023'te oldukça zorlu bir süreci geride bırakan federal hükümeti 2024'te de hem iç hem dış siyaset olmak üzere birçok alanda zorlukların beklediği öngörülebilir. Kırılgan bir zemin üzerine inşa edilen ve üç partiden oluşan mevcut koalisyon hükümetinin ekonomi alanında karşılaştığı zorluklar yanı sıra 2023 sonundaki bütçe krizi kendi içerisinde de yine uzun ve yıpratıcı tartışmalara neden olmuştur. Şimdilik 2023 bütçesine yönelik maliyetli bir süreç sonunda bir çözüme ulaşılmıştır. Ancak 2024 bütçesine dair tasarruf hedefleri yeni yılın ilk aylarında bütçenin Federal Meclise gelmesiyle birlikte yeni tartışmalara neden olabilir.

Bu hususların yanı sıra Almanya'nın dış politikasının 2024 itibarıyla devam eden krizler ve başta ABD'de gerçekleşecek olan seçimlerle de irtibatlı olarak daha da zorlu bir evreye girmesi tahmin edilebilir.

Alman siyasetinde mevcut tartışmalar ve son krizlerin de etkisiyle olası bir erken seçimin de gündeme getirildiği unutulmamalıdır. Her ne kadar koalisyon partileri –şimdilik– bu yönde bir eğilimde sergilemese de yeni yılda anketlerdeki gerileme trendine paralel olarak mevcut durumun muhafazası kesin değildir. Aşırı sağcı tehdit, aşırı sağcı partilerin durdurulamayan yükselişi ve merkez partilerin popülist ve dışlayıcı siyaseti normalleştirme gayretleri Almanya'yı yeni yılda bekleyen en büyük zorluklar arasında yer almaktadır.

29 M. Erkut Ayvaz, "Federal Hükümetin İki Yılı ve Yeni Dönemde Alman Siyaseti", *SETA Analiz*, Sayı: 393, (Ekim 2023).

30 Bahattin Gönültaş, "Almanya, Ukrayna'ya Desteğin Kesilme Riskinden Endişeli", *Anadolu Ajansı*, 19 Aralık 2023.

31 Cüneyt Karadağ, "Almanya, AB Olarak Türkiye Gibi Kilit Bir Ortakla Birlikte Çalışmak İstiyor", *Anadolu Ajansı*, 20 Temmuz 2023.

32 Erbil Başay, "Almanya, Kıbrıs'ta İki Devletli Çözüm İstemiyor", *Anadolu Ajansı*, 9 Ocak 2023.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi